

Energiek

Circular

*Beleidsnotitie Duurzaamheid
Ouder-Amstel 2017-2021*

Opgesteld door: Fons Jansen, team VTH Duo+
(Eind)redactie: Bregje van den Brand, SME Advies
Ouderkerk aan de Amstel, mei 2017

INHOUD

1. Inleiding	3
1.1 Onze visie op duurzaamheid	3
1.2 Onze focus	3
1.3 Financiering	4
2. Beleidskaders	5
2.1 Mondiaal / Europa	5
2.2 Nationaal	6
2.3 Provinciaal	7
2.4 Regionaal	8
3. Stand van zaken	11
3.1 Energie	11
3.2 Circulaire Economie	14
4. Ambities en doelstellingen	15
4.1 Op weg naar energieneutraal	15
4.2 Circulaire Economie	16
5. Rollen gemeente bij de energietransitie	17
5.1 Voorbeeldrol	17
5.2 Faciliterende en verbindende rol	17
5.3 Adviserende rol	17
5.4 Stimulerende en faciliterende rol	18
5.5 Dialoogpartner	18
6. Maatregelen	19
6.1 Maatregelen gericht op energiebesparing	21
6.2 Maatregelen gericht op Duurzame Energieopwekking	25
6.3 Maatregelen gericht op Energie & Mobiliteit	29
6.4 Maatregelen gericht op Circulaire Economie	31
6.5 Overkoepelende / overige maatregelen	32

1. INLEIDING

In de afgelopen jaren heeft gemeente Ouder-Amstel vooral op pragmatische wijze invulling gegeven aan het werken aan haar bijdrage aan een duurzame samenleving. Door aan te haken bij wat er onder andere vanuit de regio gebeurde en de kansen die zich voordeden zoveel mogelijk te benutten, deed Ouder-Amstel wat zij kon. Nu is het tijd om een eigen gemeentelijk duurzaamheidsbeleid te formuleren. Welke ambities heeft de gemeente Ouder-Amstel en hoe wil zij hier – met de beschikbare menskracht en middelen – uitvoering aan geven? Dat leest u in deze notitie **Energiek & Circulair**.

1.1 Onze visie op duurzaamheid

Duurzaamheid betekent "*aansluiten op de behoeften van het heden, zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in gevaar te brengen*".¹ Oftewel: genieten van de welvaart die het huidige leven ons biedt, maar tegelijkertijd goed zorgen voor mens en milieu zodat ook de generaties na ons dat kunnen blijven doen. Als we nu niets doen aan problemen als de uitputting van grondstoffen en fossiele brandstoffen, CO₂-uitstoot en opwarming van de aarde, laten we volgende generaties met een enorm probleem achter. Daarom is een omslag in denken en doen nodig. Duurzaam denken en doen, betekent zorgen voor een balans tussen de drie P's: People (mensen), Planet (aarde) en Profit (winst). Daarmee biedt werken aan duurzaamheid ook nieuwe kansen door bijvoorbeeld herinrichting van processen, technische innovatie en betere ketensamenwerking.

1.2 Onze focus

Gemeente Ouder-Amstel is met zo'n 13.000 inwoners een relatief kleine gemeente, met een beperkt budget en beperkte menskracht. Duurzaamheid heeft raakvlakken met vele gemeentelijke beleidsvelden. Om onze middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten, moeten we een focus aanbrengen in ons duurzaamheidsbeleid. Onze focus ligt voor de komende 4 jaar op de hoofdthema's **Energie** en **Circulaire Economie**.

Wat betreft het thema **Energie** ligt de komende jaren een belangrijke uitdaging op het tegengaan van de uitputting van fossiele brandstoffen, het terugdringen van het energiegebruik en het vergroten van het aandeel c.q. de overschakeling naar duurzaam opgewekte energie vanuit bronnen als wind, zon, warmte en geothermie. We zetten wat het thema Energie betreft met name in op de kansen en mogelijkheden in de gebouwde omgeving (bestaande bouw en nieuwbouw) en op duurzame mobiliteit.

Voor het thema **Circulaire Economie** liggen uitdagingen op afvalpreventie, het sluiten van kringlopen en het hergebruik van grondstoffen door betere ketensamenwerking en het kiezen voor meer duurzame materialen.

In deze notitie wordt uiteengezet wat onze doelstellingen zijn op deze twee (deel)thema's en hoe wij deze doelstellingen willen gaan realiseren.

¹ Brundtland Commissie, *Our Common Future*, 1987

1.3 Financiering

Uitvoering van de in deze nota opgenomen maatregelen vindt plaats binnen de bestaande begroting en met inzet van de reservering uit het collegeprogramma voor duurzaamheid. Mocht dit niet toereikend zijn dan zal een voorstel voor een aanvullend krediet volgen.

2. BELEIDSKADERS

Werken aan een duurzame samenleving (met focus op Energie en Circulaire Economie) houdt niet op bij de gemeentegrenzen. Bij het formuleren van gemeentelijk duurzaamheidsbeleid moet dan ook rekening gehouden worden met c.q. aangesloten worden bij de kaders vanuit mondiaal, Europees, nationaal, provinciaal en regionaal niveau. Onderstaand een overzicht van deze kaders.

2.1 Mondiaal / Europa

Mondiaal: Klimaatakkoord Parijs

Tijdens de Klimaatconferentie eind 2015 in Parijs zijn de Verenigde Naties gekomen tot het *Klimaatakkoord Parijs*. De Europese Unie heeft op 4 oktober 2016 het Klimaatakkoord Parijs geratificeerd en op de VN-Klimaatconferentie op 4 november 2016 in Marrakesh is het verdrag officieel in werking getreden. De belangrijkste inhoudelijke doelstelling van dit akkoord is de beperking van de mondiale temperatuurstijging naar maximaal 1,5-2 °C opwarming. De betrokken partijen zetten zich in om de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen en overige schadelijke stoffen te verminderen in combinatie met de beschikbare technieken en verplichten zich hieraan een financiële bijdrage te leveren.

Europa: 20-20-20 doelstellingen

Naast de ratificatie van het wereldwijde Klimaatakkoord, heeft de Europese Unie ook Europese doelstellingen gesteld. Voor 2020 zijn dit de zogenoemde '20-20-20 doelstellingen': 20% energie uit duurzame bronnen, 20% minder uitstoot van broeikasgassen t.o.v. 1990 en 20% minder energieverstopping. Iedere lidstaat – dus ook Nederland – draagt met eigen nationale doelen bij aan deze Europese doelstellingen.

Voor 2030 heeft de Europese Commissie het doel gesteld om de CO₂-uitstoot te verminderen met 40% ten opzichte van 1990 en van de verbruikte energie 27% hernieuwbaar te hebben. Het doel voor 2050 is vastgesteld op 80% minder uitstoot van CO₂.

Verenigde Naties: Sustainable Development Goals

In 2016 heeft de VN met de *Sustainable Development Goals* (SDG's) 17 mondiale doelen voor duurzame ontwikkeling vastgesteld. Het thema Circulaire Economie komt hierin op diverse manieren aan bod:

- bevorder aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen (zoals ontkoppeling economische groei en achteruitgang milieu);
- bevorder duurzame industrialisatie en innovatie (zoals de aanpassing van industrieën om hen duurzaam te maken, met focus op een grotere doeltreffendheid bij het gebruik van hulpbronnen en van schonere en milieuvriendelijke technologieën en industriële processen);
- maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam (zoals inclusieve en duurzame stadsontwikkeling en de opbouw van capaciteit voor participatieve, geïntegreerde en duurzame planning);

- verzeker duurzame productie en consumptie (zoals halvering mondiale voedselverspilling, duurzame overheidsopdrachten en duurzaamheidseducatie);
- behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen (zoals het voorkomen van marien zwerfvuil);
- bescherm biodiversiteit en ecosystemen (zoals het integreren van ecosysteem- en biodiversiteitswaarden in nationale en plaatselijke planning en in ontwikkelingsprocessen).

Europees Actieplan Circulaire Economie

Een EU-actieplan Circulaire Economie zit momenteel nog in het Europese en nationale besluitvormingsproces. Het actieplan bevat een pakket aan maatregelen dat ervoor moet zorgen dat bedrijven en consumenten de overgang naar een sterkere en circulaire economie kunnen maken, waarin hulpbronnen op duurzamere wijze worden gebruikt. Centraal staat de volledige levenscyclus van producten. Aan het Actieplan zijn voorstellen verbonden op het gebied van afvalstoffen en streefdoelen ten aanzien van afvalbeheer en recycling.

2.2 Nationaal

Nationaal Energieakkoord

Met het Nationaal Energieakkoord (2013) heeft Nederland de Europese energie- en klimaatdoelstellingen als volgt vertaald naar nationale doelstellingen:

- een besparing van het energieverbruik met gemiddeld 1,5% per jaar;
- 100 PetaJoule energiebesparing per 2020;
- toename van het aandeel duurzame energie naar 14% in 2020 en 16% in 2023.

Uit de Nationale Energieverkenning (NEV) 2016 blijkt dat het aandeel duurzame energie in Nederland tussen 2013 en 2023 (zeer) sterk zal stijgen (van 4,5% in 2013 naar 12,7% in 2020 en 15,9% in 2023), maar dat het in het Energieakkoord gestelde doel van 14% duurzame energie in 2020 waarschijnlijk niet gehaald zal worden. Dit vraagt om een intensivering van de maatregelen uit het Energieakkoord.

Van Afval naar Grondstof

Het nationaal afvalbeleid is vormgegeven in het Rijksprogramma Van Afval naar Grondstof (VANG).

Met het deelprogramma VANG - Huishoudelijk Afval (HHA) streeft het Rijk naar 75% afvalscheiding en 100 kilo restafval per inwoner in 2020.

Rijksbreed programma Circulaire Economie

Om de Nederlandse economie versneld te transformeren naar een Circulaire Economie, zijn in een Rijksbreed programma drie strategische doelen geformuleerd:

- grondstoffen in bestaande ketens worden hoogwaardig benut;
- waar nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden fossiele, kritieke en niet-duurzaam geproduceerde grondstoffen vervangen door duurzaam geproduceerde, hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen;
- we ontwikkelen nieuwe productiemethoden, gaan nieuwe producten ontwerpen en gaan gebieden anders inrichten. Ook bevorderen we nieuwe manieren van consumeren.

Rijksbeleid elektrisch rijden

De Rijksoverheid stimuleert elektrisch rijden omdat dit schoner en zuiniger is dan rijden op benzine of diesel. Een auto die elektrisch rijdt, stoot geen luchtverontreinigende stoffen uit, zoals fijnstof. Dit is belangrijk voor de luchtkwaliteit, vooral in stedelijke omgeving en langs drukke wegen. Als er in de komende jaren bovendien meer groene stroom beschikbaar komt, wordt het milieuvoordeel van elektrisch rijden nog groter.

(Mede) door het Rijksstimuleringsbeleid groeit het aantal elektrische en hybride auto's de afgelopen jaren in Nederland zeer snel. Momenteel rijden er zo'n 100.000 elektrische voertuigen in Nederland. Doelstelling van het kabinet is dat dit in 2020 verdubbeld is naar 200.000 elektrische voertuigen. In de *Brandstofvisie* (opgesteld als uitwerking van het Nationaal Energieakkoord) is de ambitie opgenomen dat in 2035 alle nieuw verkochte auto's in Nederland zero-emissie zijn met een elektrische aandrijving. Streven van de markt is dat in 2050 ieder personenvoertuig een elektrische aandrijving heeft.

Vanuit de *Green Deal Elektrisch Vervoer 2016-2020* is de ambitie gesteld dat in 2020 10% van de nieuw verkochte personenauto's is voorzien van een elektrische aandrijving en stekker (en in 2015 50%, en minimaal 30% daarvan (oftewel 15%) volledig elektrisch).

Een goede publieke laadinfrastructuur is een noodzakelijke voorwaarde voor een succesvolle doorontwikkeling van de elektrische auto en het benutten van economische kansen voor Nederland. Met de *Green Deal Openbaar Toegankelijke Laadinfrastructuur* slaan markt- en overheidspartijen de handen ineen voor het realiseren van publiek toegankelijke laadinfrastructuur. Als onderdeel van deze Green Deal stelt de Rijksoverheid een bijdrage² beschikbaar aan medeoverheden – gemeente, provincie of regio – voor het realiseren van laadinfrastructuur

2.3 Provinciaal

Energie

Vanuit haar [Beleidsagenda Energietransitie 2016-2020](#) werkt de Provincie Noord-Holland samen met lokale overheden, bedrijfsleven, bewoners en maatschappelijke organisaties aan een duurzame energievoorziening. Het beleid van de provincie richt zich op minder energie gebruiken, meer energie duurzaam opwekken en restwarmte van bedrijven beter benutten. Dit doet zij o.a. via het aanjagen van innovaties en het stimuleren van projecten die daaraan bijdragen binnen de volgende 7 thema's:

- gebouwde Omgeving;
- energiebesparing in de Industrie;

² De Ministeries van EZ en IenM stellen over een periode van 3 jaar (juli 2015 - juli 2018), samen 5,7 miljoen euro beschikbaar voor deze uitkering (goed voor circa 10.000 publieke laadpunten). In december 2016 kondigde Minister Kamp (MinEZ) aan nog 1,5 miljoen euro extra beschikbaar te stellen (goed voor nog eens circa 3.000 publieke laadpunten).

- verduurzaming Glastuinbouw;
- wind;
- zon;
- biomassa en Groen Gas;
- warmte en Koude.

Voor het thema 'Gebouwde Omgeving' is er het provinciale Servicepunt Duurzame Energie (<http://www.servicepuntduurzameenergie.nl/>) dat namens de Provincie alle Noord-Hollandse gemeenten ondersteunt bij het opzetten, uitvoeren en monitoren van lokaal/regionaal energiebeleid en betrokken partijen bij elkaar brengt. Daarnaast is er het Provinciale Duurzaam Innovatiefonds en komt er waarschijnlijk een vervolg op de provinciale subsidieregeling 'Zon op Maatschappelijk Vastgoed'.

Circulaire Economie

Met de Circulair Noord-Holland Scan is voor de provincie bepaald welke sectoren van wezenlijk belang zijn in het kader van de Circulaire Economie. Dat betreft gezondheidszorg, toerisme, logistiek, groot- en detailhandel, industrie, agrarisch en bouw. Vervolgens is per sector vastgesteld waar de grootste bedrijvencusters zich bevinden. Per cluster is een analyse uitgevoerd van de grondstoffenstromen om te kijken waar de grootste kansen liggen voor de circulaire economie. Naar verwachting besluiten Gedeputeerde Staten in april 2017 over het verdere ontwikkelperspectief.

2.4 Regionaal

Regio Amstelland-Meerlanden

In 2007 hebben de bestuurders in de regio Amstelland-Meerlanden de ambitie uitgesproken om in 2040 energieneutraal te zijn (gedefinieerd als '*In 2040 wordt de energie welke in de regio wordt gebruikt ook in de regio duurzaam opgewekt*')³. De gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn (en op onderdelen ook de gemeenten Haarlemmermeer en Amsterdam) werkten vanuit de gemeenschappelijke regeling Regionaal Milieu Overleg (RMO) samen om deze ambitie te bereiken. Met het overhevelen van de meeste milieutaken naar de Omgevingsdienst is deze gemeenschappelijke regeling opgeheven.

Wat betreft het deelthema 'verduurzaming particuliere woningbouw' is de regionale samenwerking op informele wijze voortgezet via de regio-aanpak vanuit het VNG Energieprogramma met de AM-gemeenten, gemeente De Ronde Venen en gemeente Amsterdam. Uit deze samenwerking is onder andere het Regionaal Energieloket voortgekomen.

Metropoolregio Amsterdam / Stadsregio Amsterdam

Via onder andere de Economische Agenda wordt binnen de Metropool Regio Amsterdam (MRA) en de Stadsregio Amsterdam (SRA) intensief samengewerkt op de onderwerpen:

³ Deze doelstellingen gingen vooraf aan die van het nationale Energieakkoord. De komende jaren zal meer zicht komen op de (regionale) haalbaarheid van de gestelde doelen. Het Nationale Energieakkoord geldt hierbij als 'vangnet'.

1. ruimte voor wonen en werken;
2. slimmer en innovatiever werken;
3. versnellen van de transitie naar een schone economie.

De ambitie is "om de economie van de regio Amstelland-Meerlanden een substantiële bijdrage te laten geven aan een duurzame, internationaal concurrerende metropoolregio die minder afhankelijk is van externe bronnen en die zich ontwikkelt tot internationale grondstoffenhub".

Daartoe worden de volgende sporen gevolgd:

- a. beter benutten van grondstoffen: pilotgebieden circulaire economie;
- b. lokale duurzaamheidsnetwerken verbinden;
- c. koppeling warmtenet Metropoolregio;
- d. verkenning regionaal fonds duurzame/circulaire economie;
- e. verkenning mogelijkheden duurzame stadsdistributie.

MRA Elektrisch

Op het Amstel Businesspark in Duivendrecht zijn laadpalen beschikbaar bij de Makro Zelfbedieningsgroothandel en bij Zuidpark aan de Spaklerweg (40 e-laad-punten met 4 snel-laders). Daarnaast is bij de Makro ook een groengaslaad-station aanwezig. Door de gunstige fiscale bijtelling zijn de afgelopen jaren ook veel particulieren met leaseauto's overgegaan tot het plaatsen van een laadvoorziening op het eigen terrein.

In samenwerking met de MRA, gemeente Amsterdam, Allego en PitPoint zullen er de komende jaren nog meer e-laadvoorzieningen gerealiseerd worden. Samen met veel andere regiogemeenten heeft Ouder-Amstel vorig jaar ingestemd met een overdracht van het beheer en onderhoud van de oplaadpalen voor elektrisch vervoer aan het programma MRA-Elektrisch. Hierbij is het tarief verlaagd waardoor nu in de regio op het grootste deel van de laadpalen hetzelfde tarief zal gaan gelden (0,32/kWh dal, 0,34/kWh piek). Bovendien zijn met NUON afspraken gemaakt over het aanscherpen van technische eisen. Ouder-Amstel is ook aangemeld voor deelname aan toekomstige experimenten, bijvoorbeeld om de elektrische auto tot spel te maken in het kader van de energietransitie.

Regionaal Bestuursoverleg Water (BOWA)

Het (regionale) Bestuursoverleg Water (BOWA) streeft naar een circulaire waterketen. Vanuit het BOWA zijn momenteel twee werkgroepen opgezet. De werkgroep Klimaatadaptatie beperkt zich tot nu toe tot onderzoek naar hittestress en de vraag of de openbare ruimte voldoende is ingericht om extreme neerslag te verwerken. De werkgroep Duurzaamheid gaat zich richten op de aspecten klimaatneutraal en circulaire economie in relatie tot water. De komende jaren worden de ambities en plannen verder uitgewerkt.

Groengebied Amstelland

Het Groengebied Amstelland is een samenwerkingsverband tussen de provincie Noord-Holland, de gemeenten Amstelveen, Amsterdam, Ouder-Amstel en Diemen betreffende het landelijk gebied tussen Amstelveen en het Amsterdam-Rijnkanaal. Het Groengebied wil de komende tijd o.a. de mogelijkheden onderzoeken van gezamenlijke projecten met

de gemeente op het gebied van Energie (zoals duurzame energieopwekking samen met De Windvogel), educatie en Circulaire Economie (zoals het innovatieve voedselconcept FoodZO!).

3. STAND VAN ZAKEN

3.1 Energie

Volgens de meest actuele informatie uit de Klimaatmonitor werd in 2015 in gemeente Ouder-Amstel 75 TJ aan duurzame energie opgewekt. Dit komt overeen met 3,1% van het totale energiegebruik in de gemeente (2.427 TJ). De daarmee samenhangende gerealiseerde CO₂-reductie bedraagt zo'n 12.093 ton⁴.

In de loop der jaren zijn in Ouder-Amstel al diverse projecten en maatregelen genomen gericht op energiebesparing en duurzame energieopwekking. Hieronder een overzicht van de belangrijkste projecten en maatregelen uit de afgelopen jaren.

3.1.1 Windturbine De Amstelvogel

In de gemeente Ouder-Amstel bevindt zich al geruime tijd één windturbine: "De Amstelvogel" bij de Ouderkerkerplas. Deze turbine is eigendom van De Windvogel (zie kader). De turbine in de oksel van de A2/A9 heeft een vermogen van 2MW en een jaaropbrengst van 4.100 MWh (oftewel 14,76 TJ). Daarmee kunnen 1.200-1.300 huishoudens bediend worden. Dit geeft een CO₂-besparing van 2.380 ton (bron: De Windvogel).

De Windvogel

De Windvogel is een landelijke coöperatieve vereniging met als doel de productie van duurzame energie in Nederland te bevorderen. Eén van de ambities is om zoveel mogelijk Nederlandse huishoudens te voorzien van duurzame elektriciteit afkomstig van wind- en zonne-energie. De Windmolen telt landelijk momenteel meer dan 3.300 leden en bezit zes windmolens en twee zonnenvelden. De leden investeren in de coöperatie, hebben zeggenschap over de organisatie en realiseren rendement over hun inleg. Door zoveel mogelijk samen te werken met energiecoöperaties, gemeenten en andere initiatiefnemers wil De Windvogel een doorbraak van duurzame energie in Nederland stimuleren. De prioriteit van De Windvogel ligt bij windenergie op het land, de meest rendabele vorm van duurzame energie. Daarnaast investeert De Windvogel ook in projecten met zonnepanelen. Afgelopen periode zijn al gesprekken gestart met het Groengebied Amstelland en De Windvogel om mogelijkheden bij de Ouderkerkerplas en langs de A9 te verkennen (zie paragraaf 3.1.3).

3.1.2 Koudewinning Ouderkerkerplas

Door haar grote diepte kan de Ouderkerkerplas fungeren als natuurlijke koudebron. Naar voorbeeld uit onder andere Scandinavië en Canada is NUON, in samenwerking met het Groengebied Amstelland en het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht, in de jaren '90 gestart met het onttrekken van koude aan de Ouderkerkerplas. Daarmee voorziet NUON kantoren en andere gebouwen in het Kantorenpark Zuidoost van een duurzame koeling. Deze koudewinning vormt een duurzaam alternatief voor de traditionele airconditioning-units in kantoorpanden. De koeling die aan de Ouderkerkerplas onttrokken wordt zorgt ervoor dat het elektriciteitsverbruik voor koeling in kantoren vier

⁴ Bron: Nationale Klimaatmonitor, www.klimaatmonitor.databank.nl

keer lager is. Daarmee vermindert de CO₂-uitstoot tot wel 75% (18.500 ton per jaar) (bron: NUON).

In Ouder-Amstel loopt het koude-netwerk momenteel tot en met het pand van Endemol langs de Holterbergweg in Duivendrecht. Mogelijk wordt dit net in de toekomst nog verder uitgebreid.

3.1.3 Zonnepanelen op geluidscherm A9

Het geluidscherm langs de noordzijde van de A9, ter hoogte van Ouderkerk is momenteel nog voorzien van zonnepanelen. Een (groot) deel van de installatie blijkt echter niet meer in gebruik als gevolg van diefstal van omvormers. In het kader van de snelweguitbreiding SAA plaatst Rijkswaterstaat nieuwe geluidschermen, welke (vooralsnog) niet voorzien worden van zonnepanelen (zit niet in de huidige aanbesteding, tenzij een aanbiedend consortium die zelf oppakt).

Rijkswaterstaat onderzoekt de mogelijkheden om duurzame energie op te wekken op of nabij de snelweg. De Minister van IenM heeft de ambitie uitgesproken dat alle RWS-objecten vanaf 2030 energieneutraal dienen te zijn. Onder andere het wegennet en de directe omgeving krijgen een rol bij duurzame energieopwekking. Tijdens de Dag van de Samenwerking van Rijkswaterstaat West-Nederland Noord op 9 maart 2017 zijn twee duurzaamheidsdeals gepresenteerd (opwek en circulaire economie). Gemeente Ouder-Amstel heeft samen met gemeente Amstelveen de deal over duurzame energieopwekking medeondertekend. De komende periode worden deze deals verder geconcretiseerd. Rijkswaterstaat wil met zichtbare locaties de weggebruiker en de omgeving te laten zien dat de weg energieneutraal is. Vanuit Ouder-Amstel is de mogelijkheid aangedragen voor energieopwekkende panelen in de geluidschermen, zonnevelden langs de A9 en drijvende zonnepanelen op een gedeelte van de Ouderkerkerplas. Bij Rijkswaterstaat is in dat kader aangedrongen op intensieve samenwerking met het Groengebied Amstelland, de Windvogel, de provincie Noord-Holland en AGV/Waternet.

3.1.4 Gemeentelijke Subsidieregeling Duurzame Energie (2013-2016)

Na vaststelling en bekendmaking van de 'Gemeentelijke Subsidieregeling Duurzame Energie 2013-2016' zijn diverse aanvragen van particulieren bij de gemeente ingediend (en toegekend) voor subsidie voor energiebesparende maatregelen in en aan de woning. In de periode 2013-2016 is in totaal €33.266 aan subsidie toegekend aan 89 huishoudens. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de uitgevoerde energie-maatregelen.

Tabel 1 - Uitgevoerde energiemaatregelen i.h.k.v. Subsidieregeling Duurzame Energie (2013-2016)

Dakisolatie	44x (totaal 970 m ²)
HR ⁺⁺ glas	29x (totaal 458 m ²)
Vloerisolatie	26x (totaal 2.653 m ²)
Spouwmuurisolatie	20x (totaal 1.571 m ²)
Paneelisolatie	3x (totaal 130 m ²)
Isolatie massieve vloer	2x (totaal 110 m ²)
Zonneboiler	1x
Douche-warmteterugwin	1x

3.1.5 Zonnepanelen op particuliere woningen

In de afgelopen jaren hebben verschillende particuliere woningeigenaren zonnepanelen op het dak van hun woning geplaatst. Met behulp van luchtfoto's zijn deze zonnepanelen in kaart gebracht (zie onderstaande tabel). Dit komt in totaal neer op een opbrengst van zo'n 274.050 kWh (uitgaande van een gemiddelde opbrengst destijds van 210 kWh per paneel).

Tabel 2 - Zonnepanelen op particuliere woningen (situatie t/m 2015)

Kern	Aantal locaties	Aantal Panelen	Totaal oppervlakte (m ²)
Kern Ouderkerk aan de Amstel	108	878	1432
Kern Duivendrecht	32	237	387
Amstel Business Park	2	76	124
Polder De Ronde Hoep	3	117	190
TOTAAL	145	1305	2133

3.1.6 Actie SamenZonneEnergie

In 2016 is voor de vijfde keer via iChoosr de actie SamenZonneEnergie georganiseerd voor een provinciale groepsaankoop van zonnepanelen. Ook de gemeente Ouder-Amstel nam deel aan deze actie. In totaal hebben ruim 5.500 inwoners van de provincie Noord-Holland zich ingeschreven voor de groepsaankoop. Na een gehouden veiling is Sungevity aan de slag gegaan met de inschrijvingen. Alle deelnemers kregen een aanbod voor een compleet zonnepanelen-systeem. Door mee te doen aan de groepsactie konden de deelnemers besparen op de aanschafkosten. Uiteindelijk zijn er in totaal 644 zonnepanelen geplaatst in de diverse deelnemende gemeenten (in totaal ging het om 6.173 zonnepanelen). In Ouder-Amstel hebben inmiddels in totaal 46 bewoners via SamenZonneEnergie hun zonnepanelen laten plaatsen. Uiteindelijk worden er bij 78 woningen zonnepanelen geplaatst. Uitgaande van een gemiddelde opbrengst van 270 kWh per paneel, is dit goed voor een totaalopbrengst van 190.350 kWh.

3.1.7 Actie Winst uit je Woning

In november 2016 is in de gemeente Ouder-Amstel (samen met Diemen, Haarlemmermeer en Uithoorn) de actie 'Winst uit je Woning' gestart, een gezamenlijke inkoopactie van isolatiemaatregelen (spouwmuur en vloer) en zonnepanelen. Huiseigenaren ontvangen via deze actie een onafhankelijk advies over de isolatiemogelijkheden van hun huis en hulp bij het eventueel aanvragen van beschikbare subsidies. Door de gezamenlijke inkoop kan men ook profiteren van scherpe prijzen voor de isolatiematerialen. De actie bevindt zich op moment van opstellen van deze nota in afrondingsfase.

De actie heeft in Ouder-Amstel tot nu toe (stand van zaken april 2017) geresulteerd in 195 adviesaanvragen (108 voor zonnepanelen, 120 voor vloerisolatie en 82 voor muurisolatie). Er hebben 103 huisbezoeken plaatsgevonden. De actie heeft (vooralsnog) geresulteerd in een totaal van 80 opdrachten (28 voor zonnepanelen, 38 voor vloerisolatie en 14 voor spouwmuurisolatie). De totale investering op basis van de

opdrachten bedraagt € 194.177 (incl. BTW) en geeft een CO₂-emissiereductie van 86,277 kg per jaar.

3.1.8 Duurzame Mobiliteit - laadpalen elektrische voertuigen

Vanuit het project MRA-Elektrisch (MRA-E) wordt momenteel gewerkt aan een sluitende businesscase voor het plaatsen van nieuwe laadpalen. Op het Amstel Businesspark in Duivendrecht zijn al 40 e-laadpunten (met 4 snelladers) aanwezig. Daarnaast hebben de afgelopen jaren ook veel particulieren met elektrische/hybride leaseauto's een laadvoorziening op eigen terrein geplaatst. Via de Metropool Regio Amsterdam (MRA) worden er in 2017 en verder nog meer nieuwe e-laadvoorzieningen geplaatst. In samenwerking met de gemeente Amsterdam, Allego en PitPoint zullen er de komende jaren nog meer laadvoorzieningen gerealiseerd worden.

Samen met een aantal regiogemeenten heeft Ouder-Amstel in 2016 ingestemd met de overdracht van het beheer en onderhoud van de e-laadpalen aan MRA-E. Hierbij is het tarief verlaagd waardoor nu in de regio op het grootste deel van de laadpalen hetzelfde tarief zal gaan gelden. Bovendien zijn met NUON afspraken gemaakt over het aanscherpen van technische eisen.

3.2 Circulaire Economie

In 2016 is gestart met het gemeentelijk beleid 'Van afval naar grondstoffen'. Nadat in 2013 is overgestapt op ondergrondse inzameling van grondstoffen is het scheidingspercentage in Ouder-Amstel drastisch teruggelopen. Om dit proces te keren zijn in 2016 door de raad twee maatregelen genomen. Ten eerste is de inzameling van plastic uitgebreid naar PMD (plastic, metalen verpakkingen en drankkartons). Ten tweede is aangesloten bij de nascheidingslijn van het AEB. Voor nadere maatregelen om afval om te zetten in grondstoffen wordt separaat beleid ontwikkeld.

In de gemeentelijke bedrijfsvoering (afdeling Inkoop) is wel incidenteel aandacht voor maatschappelijk verantwoord c.q. duurzaam inkopen, maar dit is nog niet structureel ingebed.

Educatie over zwerfvuil voor het basisonderwijs in Ouder-Amstel vindt plaats met lessen en leskisten van NME (Natuur en MilieuEducatie). Het project 'Milieubende' ging in 2016 niet door, maar wordt in 2017 weer opgepakt.

4. AMBITIES EN DOELSTELLINGEN

4.1 Op weg naar energieneutraal

Volgend op de nationale en regionale doelstellingen, stelt de gemeente Ouder-Amstel zich als stip op de horizon de ambitie om uiterlijk in 2040 energieneutraal te zijn. Voor de looptijd van deze nota (tot 2021) volgt Ouder-Amstel de landelijke doelstellingen uit het Nationaal Energieakkoord:

- een besparing van het energieverbruik met gemiddeld 1,5% per jaar;
- een toename van het aantal duurzame energie naar 14% in 2020 en 16% in 2023.

Met een aandeel van 3,1% duurzame energieopwekking (stand van zaken 2015) en een gerealiseerde energiebesparing van 2% vanuit onder andere samenwerking met de regiogemeenten, is een eerste stap gezet. Maar als de gemeente Ouder-Amstel de gestelde nationale en regionale doelstellingen wil halen, is een versnelling nodig en zal er fors ingezet moeten worden op de volgende uitdagingen:

1. **energie besparen** door het verbruik sterk terug te dringen;
2. **duurzame energie opwekken** met bijvoorbeeld zon en wind;
3. **energietransitie**, zoals uitfasering van fossiele brandstoffen zoals aardgas;
4. **verduurzaming** van de **mobiliteit**, met bijvoorbeeld elektrische auto's.

Speerpunt van het gemeentelijk beleid binnen deze energieambitie is allereerst de verduurzaming (energiebesparing en duurzame energieopwekking) van de **bestaande gebouwde omgeving**. Hierbinnen worden de volgende sectoren/doelgroepen onderscheiden:

- particuliere woningeigenaren;
- VvE's;
- (sociale) huurders;
- bedrijven;
- scholen;
- sportverenigingen.

Daarnaast wordt bij **nieuwbouw** (zoals De Nieuwe Kern) maximaal ingezet op duurzaamheid. Wat betreft het thema Energie gaat het dan om de volgende uitgangspunten:

- een energie neutrale leefomgeving/woonwijk;
- een duurzame energievoorziening zonder gasaansluiting (restwarmte/all-electric);
- benutting van duurzame bronnen en opwek (warmte- en koudenet, zonne-energie);
- alleen no regret maatregelen.

En tenslotte wordt vanuit het thema energie ingezet op **duurzame mobiliteit**. Focus in deze nota ligt hierbij op elektrisch vervoer en laadpunten. Voor andere mobiliteitsonderwerpen wordt verwezen naar onder andere het Fietsstimuleringsplan.

4.2 Circulaire Economie

Op het thema Circulaire Economie stelt gemeente Ouder-Amstel zich de volgende ambities:

- behalen van de nationale VANG-doelstellingen (75% bronscheiding en 100 kilo restafval per inwoner) tussen 2020 en 2025. Bij de realisatie van deze ambitie wordt onder andere gekeken naar de inzameling van groente-, fruit- en tuinafval, intensivering van de papierinzameling en uitbreiding van de mogelijkheid om grof afval gescheiden aan te bieden.
- circulaire Economie wordt meegenomen in de uitgangspunten nieuwbouwplannen (zoals De Nieuwe Kern):
 - o toekomstbestendige bouw (flexibel en re-/demontabel);
 - o aansluiten bij innovaties (smart grids/robuust/toekomstbestendig (opslag);
 - o een robuust watersysteem (grond-, -hemel en afvalwater) met voldoende berging;
 - o circulair bouwen en inrichten (grondstoffen/hergebruikt/herkomst/afval);
- op het gebied van maatschappelijk verantwoord inkopen, onderschrijft de gemeente Ouder-Amstel de doelstellingen van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen.

5. ROLLEN GEMEENTE BIJ DE ENERGIETRANSITIE

In het werken aan de energietransitie zijn verschillende wegen en aanpakken te volgen. Het startschot voor het terugdringen van het energiegebruik en het afbouwen van het gebruik van fossiele brandstoffen is gegeven. Een ontwikkeling die niet alleen de overheid (Rijk, provincies en gemeenten) raakt, maar ook het bedrijfsleven, de netbeheerders, woningcorporaties en onze inwoners. Voor een effectieve en efficiënte uitvoering van de te nemen acties en maatregelen, is het van belang om goed zicht te hebben op de verschillende partijen die betrokken zijn en de rol die ieder van hen hierbij speelt. Hieronder een toelichting op de verschillende rollen van de gemeente in de energietransitie.

5.1 Voorbeeldrol

Allereerst heeft de gemeente een belangrijke voorbeeldrol om de urgentie, nut en noodzaak van het nemen van duurzame maatregelen kracht bij te zetten. Door als gemeentelijke organisatie zelf het goede voorbeeld te geven, wordt een duidelijk signaal afgegeven. De gemeente besluit immers zelf tot het treffen van maatregelen gericht op duurzame eigen bedrijfsvoering en investeert daar ook in. Communicatie maakt onderdeel uit van deze voorbeeldrol.

5.2 Faciliterende en verbindende rol

Burgers en bedrijven nemen in toenemende mate zelf initiatieven, waarbij de maatschappij soms/vaak sneller beweegt dan de overheid:

- er zijn individuele en collectieve initiatieven op het gebied van woningisolatie, groepsaankoop zonnepanelen et cetera;
- bedrijven zien innovatiekansen en ontwikkelen nieuwe energietechnologieën (windmolens, zonnevelden, eigen energiebedrijven);
- beleggers willen steeds vaker investeren in duurzame projecten in plaats van fossiele energie.

Om deze maatschappelijke initiatieven zo optimaal mogelijk tot hun recht te laten komen, heeft de gemeente met name een faciliterende en verbindende rol. Daarbij rekening houdend met alle belangen die er spelen en het vroegtijdig betrekken van alle relevante partijen.

5.3 Adviserende rol

Initiatieven vanuit de markt en plannen van de overheid kunnen elkaar ondersteunen en versterken. Dat vraagt van de overheid een meer adviserende rol in plaats van (enkel) toezichthouder/handhaver. De toekomstige energietransitie krijgt niet alleen vorm doordat van bovenaf beleid wordt gemaakt en uitgevoerd. En ook de wetgeving zal op punten moeten worden aangepast en bijvoorbeeld 'experimenteerruimte' moeten bieden.

5.4 Stimulerende en faciliterende rol

In de bestaande gebouwde omgeving ligt er een grote opgave voor inwoners, bedrijven en andere organisaties om hun energiegebruik (zowel voor elektra als voor warmte/koeling) te verminderen.

De gemeente kan een belangrijke rol vervullen in de reductie hiervan door stimulering en facilitering van inwoners en bedrijven bij het treffen van de energiebesparende maatregelen.

Wat betreft de warmteopgave ligt bij de gemeente (en provincie) vooral een rol op de planmatige aanpassing van de ruimtelijke ordening en het faciliteren van de ontwikkeling van de infrastructuur. Voor grootschalige warmtenetten is de directe invloed van de gemeente minder groot, omdat de investeringen gedaan moeten worden door derden. De rol van de gemeente is daarin voornamelijk stimulerend en faciliterend (partijen bij elkaar brengen, processen stroomlijnen en versnellen en dergelijke). Communicatie is hierbij essentieel.

5.5 Dialoogpartner

De overheid stelt in dialoog met de netbeheerders en maatschappelijke organisaties energietransitieplannen op. Inzet hierbij is een duurzame energievoorziening die gebruikers onder gelijke condities toegang geeft tot een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam netwerk. Een netwerk dat ook slim en flexibel moet zijn.

6. MAATREGELEN

Om te komen tot een effectieve inzet van middelen en de daadwerkelijke realisatie van de gestelde ambities, is het belangrijk inzicht te hebben in de verschillende opties/maatregelen en hun effect. Dat kunnen maatregelen zijn die al uitgevoerd worden of die op korte of (middel)lange termijn gerealiseerd worden. Om structurele of om eenmalige maatregelen, goedkoop of duur, met veel of minder effect. In de praktijk zal het vaak gaan om een combinatie van maatregelen. De uitdaging is om met de beperkte middelen en menskracht een zo groot mogelijk resultaat te behalen.

	ENERGIE			Circulaire economie	Overkoepelend/overig
	Energiebesparing	Duurzame energieopwekking	Energie/Mobiliteit		
Gemeente	- Energiebesparing gemeentelijke gebouwen (§6.1.1) - Energiemonitoringsysteem gemeentelijke gebouwen (§6.1.2) - Duurzame openbare verlichting (§6.1.3)	- Zon op gemeentedak (§6.2.1) - Regionaal Warmtenet MRA (§6.2.2) - Energietransitieplan (§6.2.3)	- Verduurzaming gemeentelijk wagenpark (§6.3.3)	- Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (§6.4.1) - Circulaire waterketen (§6.4.2)	- Inzicht en monitoring (§6.5.1) - Duurzaamheid als vast onderdeel van gemeentelijk beleid (§6.5.2)
Bewoners	- Regionaal Energieloket (§6.1.4) - Netwerk Energieambassadeurs (§6.1.5) - Verduurzaming Vereniging van Eigenaren (§6.1.6) - Groepsaankoop isolatiemaatregelen (§6.2.4) - Verduurzaming erfgoed (§6.1.7)	- Groepsaankoop zonnepanelen (§6.2.4)		- van afvalbeleid naar grondstoffenbeleid (§6.4.3)	- Natuur- en Milieueducatie (§6.5.3) - Publieksvoorlichting (§6.5.4)
Bedrijven	- Handhaving Wet milieubeheer (§6.1.8)	- Zon op bedrijfsdaken (§6.2.5)			

	ENERGIE			Circulaire economie	Overkoepelend/ overig
	Energiebesparing	Duurzame energieopwekking	Energie&/ Mobiliteit		
Overig	- Project Stroomversnelling/ (B)NOM met Eigen Haard (<u>§6.1.9</u>)	- Windenergie (<u>§6.2.6</u>) - Gezamenlijke zon-initiatieven (<u>§6.2.7</u>) - Zon op maatschappelijk vastgoed (<u>§6.2.8</u>) - Zonneweides in buitengebied (<u>§6.2.9</u>)	- Duurzame mobiliteit algemeen (<u>§6.3.1</u>) - Laadpalen voor elektrische voertuigen (<u>§6.3.2</u>)		- Duurzame nieuwbouwwijken (<u>§6.5.5</u>) - Duurzame evenementen (<u>§6.5.6</u>) -

6.1 Maatregelen gericht op energiebesparing

6.1.1 Energiebesparing gemeentelijke gebouwen

In opdracht van de gemeente is enkele jaren geleden door adviesbureau ECO2 onderzoek gedaan naar energiebesparende maatregelen bij gemeentelijke gebouwen. Daarbij ging het om Sporthal Bindelwijk, het gemeentehuis, Dorpshuis Duivendrecht en de gemeentewerf in Ouderkerk aan de Amstel.

Inmiddels is er het nodige veranderd, inclusief de wetgeving (EPBD/EED). Om daar op in te spelen wordt er een Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan (DMJOP) voor de gemeentelijke gebouwen in Ouder-Amstel opgesteld en komt er een energielabel per gebouw. Er zal een maatregelenpakket (minimaal label C) komen met een terugverdientijd van 10 jaar.

Actie/doel:

- Q3 2017 is een Duurzaam Meerjaren Onderhoudsplan (DMJOP) opgesteld voor de gemeentelijke gebouwen. Vanuit het DMJOP geconstateerde gebreken die direct moeten worden opgepakt, worden nog in 2017 hersteld.
- Bij het DMJOP is een maatregelenpakket opgesteld voor maatregelen met een terugverdientijd van 10 jaar tot minimaal label C.
- Q3 2017 zijn de volgende gemeentelijke gebouwen voorzien van een energielabel: gemeentehuis, Buurthuis de Waver, gemeentewerf, KDO Polderweg, Sporthal Bindelwijk en Dorpshuis Duivendrecht.

6.1.2 Energiemonitoringsysteem gemeentelijke gebouwen

In het kader van de energielabeling/certificering (EPBD) en de opstelling van een Duurzaam Meerjarig Onderhoudsplan (DMJOP) voor de gemeentelijke gebouwen, is inzicht in en monitoring van het energiegebruik van de gemeentelijke panden en installaties noodzakelijk.

Een goed (digitaal) monitoringsysteem verzamelt en analyseert met slimme meters en software data over het energieverbruik per pand en/of installatie. Naast inzicht in het energieverbruik en de besparing die eventuele maatregelen opleveren, genereert het monitoringsysteem ook data over de staat van onderhoud en de juiste werking van een installatie. En als het systeem naast monitoring ook facturering omvat (met bijvoorbeeld inzicht in het gehanteerde versus afgesproken tarief, waardoor we de juiste gecontracteerde transportcapaciteit kunnen bepalen), zorgt het systeem ook voor ontlasting van de afdelingen Inkoop en Middelen en wellicht ook tot een structurele kostenbesparing.

Actie/doel: In 2017 vindt een nadere verkenning plaats voor aanschaf van een goed energiemonitoringsysteem voor de gemeentelijke gebouwen.

6.1.3 Duurzame Openbare Verlichting

Gelijktijdig met de uitvoering van (grote) projecten aan de openbare verlichting in Ouder-Amstel, wordt de bestaande verlichting vervangen door LED-verlichting. Daarnaast zal een deel van de hoofdroutes worden voorzien van LED-verlichting. Het

beheerplan openbare verlichting wordt nog verder geactualiseerd, in afstemming met de nog op te stellen beheerplannen voor het wegen- en groenonderhoud. Waar mogelijk zal een versnelling van de vervanging door LED-verlichting plaatsvinden.

Actie/doel: In 2017 en verder wordt - gelijktijdig met de uitvoering van projecten aan openbare verlichting - de bestaande verlichting vervangen door LED-verlichting. Waar mogelijk zal een versnelling van de vervanging plaatsvinden.

6.1.4 Regionaal Energieloket Amsterdam & Amstelland-Meerlanden

Het Regionale Energieloket vormt dé centrale plek voor burgers en bedrijven in het kader van de verdere verduurzaming van particuliere woningen. Vanaf november 2016 kunnen woningeigenaren/ bewoners bij dit digitale loket terecht voor informatie over advies over energiemaatregelen, subsidiemogelijkheden en (gezamenlijke) inkoopacties. Het Energieloket is een marktonafhankelijk, faciliterend platform dat vraag (woningeigenaren) en aanbod (aannemers, installateurs en productleveranciers) voor woningverduurzaming bij elkaar brengt.

Momenteel wordt gewerkt aan een informatie- en communicatiecampagne om het energieloket meer naamsbekendheid te geven in de regio. Lokale bouw- en installatie-bedrijven, (energie)leveranciers, adviseurs en plaatselijke duurzaamheidsinitiatieven kunnen aansluiten bij het loket. Inwoners worden zo geïnformeerd en gestimuleerd om hun woning meer energiezuinig te maken.

Het Regionaal Energieloket is een resultaat vanuit de samenwerking tussen de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Diemen, De Ronde Venen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn in het kader van het 'VNG Ondersteuningsprogramma Energie'. Het loket wordt uitgevoerd door een zelfstandige marktpartij die functioneert als digitale intermediair tussen partijen. Momenteel vindt regionaal overleg plaats over de rol en toekomst van het Regionaal Energieloket.

Actie/doel: In 2017 wordt het Regionaal Energieloket operationeel ingezet richting de inwoners van Ouder-Amstel (in combinatie met bijvoorbeeld bewonersbijeenkomsten en een netwerk van energieambassadeurs).

6.1.5 Netwerk Energieambassadeurs

Energieambassadeurs zijn bewoners die worden getraind en begeleid om andere bewoners te stimuleren tot en te ondersteunen bij het nemen van energiemaatregelen aan hun woning.

Actie/doel:

- In 2017 wordt een start gemaakt met het opzetten van een netwerk van energieambassadeurs, gekoppeld aan een informatieavond van het Energieloket.
- In 2018 is het netwerk van energieambassadeurs operationeel.

6.1.6 Verduurzaming Verenigingen van Eigenaren

In regionaal verband wordt gekeken naar een aanpak gericht op de verduurzaming van appartementen via Verenigingen van Eigenaren (VvE's). Wat betreft ouderdom, energielabel en aantal woonfuncties is hier nog een aardige besparing te halen. Volgens informatie van VvE-Belang zijn er in Ouder-Amstel 102 VvE's met in totaal 875 woonfuncties. Acties waaraan gedacht wordt zijn het aanbieden van specifieke VvE-voorlichting/informatievoorziening en/of het aanbieden van een energiescan of -advies over energiebesparingsopties aan (grote) VvE's.

Actie/doel:

- In 2018 is 60% van de VvE's in Ouder-Amstel geïnformeerd over de mogelijkheden voor verduurzaming van hun vastgoed.
- In 2020 heeft 50% van de VvE's in Ouder-Amstel maatregelen voor verduurzaming genomen.

6.1.7 Verduurzaming erfgoed

Er is veel onduidelijkheid over energiemaatregelen bij monumenten; welke ingrepen mogen wel en welke zijn juist niet toegestaan en welke maatregelen veroorzaken juist schade en schimmels bij het monument? Toch willen ook monument-eigenaren energie en geld besparen én een comfortabeler monument bezitten.

Onlangs is het gemeentelijk monumentenbeleid vastgesteld. In 2017 en 2018 worden in vervolg daarop de gemeentelijke monumenten aangewezen. In het kader daarvan wordt bezien of en in welke vorm communicatie over de mogelijkheden tot verduurzaming richting de monumentbezitter plaatsvindt (bijv. informatiebijeenkomst, folder, scan). Ook zal onderzocht worden hoe het Regionale Energieloket daarin een rol kan spelen.

Actie/doel: Bij de aanwijzing van gemeentelijke monumenten (2017 en 2018) wordt ook de communicatie over de mogelijkheden tot verduurzaming richting de monumentbezitter meegenomen.

6.1.8 Handhaving Wet milieubeheer

Vanuit het Activiteitenbesluit Wet milieubeheer zijn bedrijven en instellingen met een jaarlijks elektriciteitsverbruik van meer dan 50.000 kWh of meer dan 25.000 m³ aardgasequivalenten verplicht om energiebesparende maatregelen te nemen met een maximale terugverdientijd van 5 jaar. Om discussies over de terugverdientijden van maatregelen te voorkomen, zijn per bedrijfstak erkende maatregelen aangewezen. Als een bedrijf of instelling kan aantonen dat voldaan is aan deze erkende maatregelen, kan het bevoegd gezag ervan uitgaan dat voldaan wordt aan de energiebesparingsverplichtingen in het Activiteitenbesluit.

De Omgevingsdienst NZKG en het team Vergunningen, Toezicht en Handhaving van Duo+, zien toe op de naleving van het Activiteitenbesluit Wet milieubeheer door bedrijven en instellingen in Ouder-Amstel.

Actie/doel: Handhaving van de Wet milieubeheer is een doorlopende activiteit (wettelijke verplichting) vanuit de dienstverleningsovereenkomst met de Omgevingsdienst NZKG.

6.1.9 Project Stroomversnelling/(B)NoM met Stichting Eigen Haard

Het programma Stroomversnelling/(Bijna) Nul op de meter betreft een ambitieus initiatief met als doelstelling: het energieverbruik in Nederlandse huur- en koopwoningen terugdringen naar nul, te beginnen met 111.000 woningen in 2020. Dit lukt alleen met medewerking en inzet van alle betrokken partijen: bouwers, woningcorporaties, woningeigenaren, Rijksoverheid en gemeenten.

Op verschillende plaatsen in Nederland vinden inmiddels (proef)projecten plaats. Sinds in 2013 vier bouwers en zes woningcorporaties met het Stroomversnelling-programma begonnen, zijn al enkele honderden woningen gerenoveerd tot een Nul-op-de-Meter (NoM)-woning. De proefprojecten laten onder andere zien dat vooral de laatste stappen om uiteindelijk tot een NoM-woning te komen, vragen om grote investeringen.

Stichting Eigen Haard heeft ook ambities en verplichtingen om haar woningvoorraad te verduurzamen. Alle nieuwbouwwoningen van Eigen Haard worden opgeleverd met energielabel A. Bij renovatie is het uitgangspunt om minimaal 2 labelstappen te verbeteren en uit te komen op energielabel B.

Wat is Stroomversnelling/NoM?

De gedachte achter het Stroomversnelling/NoM-concept is dat het bedrag dat een bewoner in de komende jaren kwijt zou zijn aan zijn energierekening, wordt geïnvesteerd in het renoveren van de woning naar energie-neutraal. Met het geld dat na renovatie bespaard wordt op de energierekening worden de kosten voor renovatie afbetaald. Voor de bewoner blijven de woonlasten dus gelijk, maar hij heeft wel een energiezuinige en meer behaaglijke woning. De Rijksoverheid steunt het programma Stroomversnelling door o.a. belemmerende regels en wetgeving te schrappen of aan te passen.

Over enkele jaren staat de renovatie van 38 woningen van het J.C. van der Looskwartier te Ouderkerk aan de Amstel op de planning van Eigen Haard. De gemeente Ouder-Amstel wil in overleg met Eigen Haard de mogelijkheden onderzoeken van een gezamenlijk project Stroomversnelling / (Bijna) Nul-op-de-Meter voor deze renovatie.

Actie/doel: In 2018 worden de mogelijkheden voor een gezamenlijk (B)NoM-project in combinatie met renovatieprojecten van Eigen Haard onderzocht.

6.2 Maatregelen gericht op Duurzame Energieopwekking

6.2.1 Zon op gemeentedak

In navolging van de gemeenten Aalsmeer, Almere, Amstelveen, Lelystad en Uithoorn participeert ook de gemeente Ouder-Amstel in het project Zon op Gemeentedak. Dit betekent dat de gemeente een dak van een gemeentelijk pand beschikbaar stelt voor de plaatsing van zonnepanelen. De leverancier van zonnepanelen (Rooftop Energy) installeert de zonnepanelen en onderhoudt het systeem. De gemeente betaalt per jaar voor de elektriciteit die het systeem opgewekt heeft. Met deze constructie liggen financiering/investering, installatie, service en technisch exploitatie volledig bij een derde partij. Na een periode van 15 jaar krijgt de gemeente de keuze om het zonnestelsel over te nemen tegen een vooraf bepaalde vergoeding of wordt het systeem verwijderd.

Het project *Zon op gemeentedak* is in 2016 gestart met divers voorbereidend onderzoek (archief, fysiek, constructief). In 2017 wordt gestart met het aanbrengen van zonnepanelen op vier gemeentelijke panden in Ouder-Amstel: het gemeentehuis, sporthal Bindelwijk, Dorpshuis Duivendracht en de gemeentewerf. Uitbreiding van de actie naar nog meer gemeentelijke panden wordt onderzocht.

Actie/doel:

- Eind 2017 liggen zonnepanelen op twee gemeentelijke daken.
- In 2018 liggen zonnepanelen op alle (hiervoor geschikte) gemeentelijke daken.

6.2.2 Regionaal Warmtenet MRA

De gemeente Ouder-Amstel participeert middels een samenwerkingsovereenkomst in het programma Warmte en Koude van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Insteek is de oprichting/ontwikkeling van een groot regionaal warmtenet dat loopt van IJmuiden tot Almere en van Purmerend tot Aalsmeer. Doelstelling is om in 2040 in totaal 500.000 woning-equivalenten te voorzien van duurzame industriële restwarmte. Daarmee gaat de Metropoolregio de verspilling van warmte te lijf en wordt een substantiële bijdrage geleverd aan de Rijksdoelstelling van een volledig fossielvrij energiesysteem in 2050. Inmiddels hebben meer dan 31 partijen (overheden, energiebedrijven, potentiële warmteleveranciers en enkele woningcoöperaties) de samenwerkingsovereenkomst getekend.

Wat betreft het warmteaanbod is het begin voor het regionaal warmtenet al gemaakt:

- westpoort Warmte brengt warm water van de afvalcentrale AEB naar westelijk Amsterdam en straks ook naar Amsterdam Noord;
- vanuit de Diemer centrale van Nuon lopen warmteleidingen naar oostelijk Amsterdam en Almere. Eneco gebruikt warmte van de Diemer Centrale voor Amstelveen;
- in Purmerend ligt een warmtenet dat onlangs van warmte uit een fossiele bron is overgeschakeld op houtsnippers van Staatsbosbeheer.

Vooralsnog is voor de warmteafzet de nadruk gelegd op concentraties van (woon)-gebouwen met een warmtevraag hoger dan 20.000 m³ aardgas per jaar. Als het

warmtenet er eenmaal ligt kunnen ook gebouwen met een lager verbruik (particuliere woningen) aangesloten worden en ook een deel van de nieuwbouw.

Op dit moment maken in de regio 170.000 woningequivalenten gebruik van collectieve warmte. Er zal snel inzicht moeten komen in vraag en aanbod van warmte en de netwerken en technieken die nodig zijn om tot de gestelde doelstelling van 500.000 woningequivalenten in 2040 te kunnen komen. Het huidige warmte-aanbod in de MRA is daar ruim voldoende voor. Voor de toekomst (2040 e.v.) is een groter en robuust netwerk nodig van grote bronnen zoals restwarmte van Tata Steel, geothermische bronnen en afvalverbranders op biomassa. Verder kan warmte benut worden van kleinere bronnen zoals datacentra en de betonindustrie. Dergelijke bronnen zijn o.a. ook in Duivendrecht aanwezig. Aansluiting daarvan op het bestaande warmtenet zal verder onderzocht worden.

In Ouder-Amstel liggen er kansen voor aansluiting op het regionaal Warmtenet bij bijvoorbeeld De Nieuwe Kern (woningen en sportvoorzieningen), het Amstel Businesspark (bedrijven), appartementencomplexen zoals de Zonnehofflats van Eigen Haard in Duivendrecht.

Actie/doel: actieve participatie in MRA-samenwerkingsverband Warmte en Koude met als regionaal doel dat in 2040 in totaal 500.000 woning-equivalenten worden voorzien van duurzame industriële restwarmte via een groot regionaal warmtenet.

6.2.3 Energietransitieplan

Het Grand Design van het regionale Warmte- en Koudenet kan niet gerealiseerd worden zonder flinke (bestuurlijke en financiële) stellingnames en investeringen. Denk hierbij aan:

- financieel en bestuurlijk een commitment van alle deelnemers over de duurzame opwek en de uiteindelijke afname;
- stellingname van Rijk en gemeenten over ambitie Nederland aardgasvrij (in 2050);
- geen nieuwbouwprojecten meer realiseren op aardgas (De Nieuwe Kern);
- nieuwe wetgeving wat betreft de aansluit- en leverplicht op/van aardgas;
- prijs van warmte moet meer concurrerend worden;
- opstellen van een 'Ladder van Duurzaamheid' (in navolging van de Ladder van Lansink op afval);
- onderzoek naar mogelijkheden voor (diepe) geothermie.

De Provincie benadert het komende jaar alle Noord-Hollandse gemeenten over de opstelling van de energietransitieplannen. In het door iedere gemeente op te stellen energietransitieplan zal onder andere verder ingegaan worden op bovenstaande punten.

Actie/doel: in 2018 heeft de gemeente Ouder-Amstel een eerste aanzet voor een energietransitieplan, waar o.a. het regionale warmtenet onderdeel van uitmaakt.

6.2.4 Groepsaankoop zonnepanelen en isolatiemaatregelen

In 2016 heeft Ouder-Amstel voor het eerst meegedaan met een groepsaankoop voor zonnepanelen, georganiseerd door *SamenZonneEnergie* (iChoosr). We deden dat samen

met nog elf andere Noord-Hollandse gemeenten. Daarnaast is in het najaar van 2016 gestart met de actie Winst Uit Je Woning voor de organisatie van een groepsaankoop voor woningisolatiemaatregelen.

In regionaal verband (vanuit het regionale (VNG)project gericht op verduurzaming particuliere woningbouw) wordt besproken of dergelijke groepsaankoopacties in de toekomst centraal via het Regionale Energieloket kunnen lopen. Via de gemeentelijke website en de lokale pers kan dit vervolgens onder de aandacht gebracht worden bij de bewoners van Ouder-Amstel.

Actie/doel: Ouder-Amstel doet jaarlijks mee aan minimaal één (regionale) groepsaankoopactie voor energiemaatregelen.

6.2.5 Zon op bedrijfsdaken

Ouder-Amstel kent diverse bedrijventerreinen zoals het ABP, De Molenkade en de Ambachtenstraat. Veel bedrijven hebben nog geen zonnepanelen. Hier liggen dus grote kansen voor duurzame energieopwekking. Omdat bedrijven primair gericht zijn op hun bedrijfsvoering, is het zaak om bedrijven hierin te ontzorgen en het plaatsen van zonnepanelen voor hen aantrekkelijk te maken. Dit kan via de postcoderegeling zoals hieronder (§6.2.7) beschreven. Daarnaast wordt gekeken of Ouder-Amstel kan aansluiten bij de Amsterdamse Zoncoalitie. De Amsterdamse Zoncoalitie is een breed en open samenwerkingsverband van installatiebedrijven, zonaanbieders, energiecoöperaties, Alliander, Amsterdam Smart City en de gemeente Amsterdam. De Zoncoalitie ondersteunt bedrijven om te komen tot een goede business case en brengt ze in contact met de daarbij passende zonaanbieder.

Actie/doel: In 2017 vindt nadere verkenning plaats van de mogelijkheden voor aanhaken bij de Zoncoalitie Amsterdam in combinatie met mogelijkheden voor de postcoderegeling.

6.2.6 Windenergie

Bij De Windvogel bestaat de wens tot uitbreiding van het aantal windturbines nabij de huidige windturbine. De plaatsing van extra windturbines in de gemeente is echter momenteel niet mogelijk. Volgens geldend provinciaal beleid moeten voor iedere nieuw te plaatsen turbine, twee oude turbines gesloopt worden en mogen nieuwe turbines alleen met zes op een lijn geplaatst worden. Ontwikkelingen voor toepassing van (kleinere) windmolens op bijvoorbeeld bedrijfsdaken worden met interesse gevolgd.

Actie/doel: In 2017 worden de mogelijkheden van kleinere windmolens onderzocht. Zodra het binnen de provinciale regelgeving mogelijk is, zet Ouder-Amstel in op realisatie van een tweede grote windturbine.

6.2.7 Gezamenlijke zon-initiatieven i.c.m. Postcoderoos-regeling

Samen met diverse partijen (burgers, coöperaties, bedrijven buurgemeenten) onderzoekt Ouder-Amstel de mogelijkheden van gezamenlijke initiatieven tot plaatsing van zonnepanelen in combinatie met de Postcoderoos-regeling. Daarmee is het ook voor bewoners (en bedrijven) die geen eigen dak beschikbaar hebben, mogelijk om in

zonnepanelen te investeren en te profiteren van de opbrengsten hiervan. Bij dergelijke initiatieven spelen vaak allerlei juridische en fiscale randvoorwaarden, waardoor samenwerking met één of meer hierin ervaren coöperaties (zoals De Windvogel, Zuiderlicht.nu en Greencrowd) raadzaam is.

In dit kader wordt nu een inventarisatie gedaan van geschikte daken (maatschappelijk vastgoed en/of bedrijfspanden) voor een Postcoderoos-project. Daarnaast wordt met partijen als De Windvogel, Groengebied Amstelland, Rijkswaterstaat, Waternet en de Provincie Noord-Holland gekeken naar de mogelijkheden voor verdere verduurzaming van de (omgeving van de) Ouderkerker Plas. Opties hiervoor zijn bijvoorbeeld zogenoemde 'zonneweides' langs de A9 en de A2 (zie ook §6.2.8) of drijvende zonnevelden. Ook rond deze zonneweides/zonnevelden zou eventueel een Postcoderoos-project opgezet kunnen worden.

Actie/doel: In 2017 vindt nadere verkenning (en zo mogelijk opstart/uitvoering) plaats van een Postcoderoos-project gekoppeld aan zonnepanelen op maatschappelijk vastgoed c.q. bedrijfspanden en/of zonneweides bij de A2 en de A9 en/of drijvende zonnevelden in de Ouderkerker Plas.

6.2.8 Zon op maatschappelijk vastgoed/ESCo

Ook in het maatschappelijk vastgoed zijn kansen voor verduurzaming door het energiezuiniger maken van de gebouwen en/of het plaatsen van zonnepanelen.

Schoolgebouwen

In onze gemeente zijn met name bij de Jan Hekmanschool in Ouderkerk aan de Amstel kansen voor het plaatsen van zonnepanelen. Gebouweigenaar Eigen Haard gaat dit zelf oppakken. Bij de Amstelschool en Het Kofschip kan de plaatsing van zonnepanelen mogelijk worden meegenomen in het kader van de mogelijke verbouw/nieuwbouw die mogelijk binnen enkele jaren plaatsvindt.

Sportaccommodaties

In 2016 zijn de sportverenigingen in Ouder-Amstel door de gemeente - in samenwerking met de organisatie EnergieEstafette⁵ - geïnformeerd over de mogelijkheden om hun sportclub duurzaam en toekomstbestendig te maken. Tijdens een informatieavond is aan de sportclubs een energiebesparingsonderzoek (o.a. nodig voor een eventuele subsidieaanvraag) aangeboden. Bij vier sportverenigingen (TCO, SVO, WVOP en het Amstelbad) is een scan uitgevoerd. Andere sportverenigingen hadden zelf al een actie gehouden of een onderzoek laten doen.

Voor de financiering van zonnepanelen op maatschappelijk vastgoed kan (waarschijnlijk) een beroep gedaan worden op de provinciale subsidieregeling 'Zonnestroom Maatschappelijk Vastgoed'.

⁵ EnergieEstafette (<http://www.energieestafette.nl/>) helpt clubs bij de bewustwording omtrent hun energiegebruik, het voorkomen van onnodig verbruik en geeft adviezen omtrent besparingsopties en subsidie- en financieringsmogelijkheden.

Daarnaast zal voor al het maatschappelijk vastgoed bekeken worden of door de inzet van een zogenaamde Energy Service Company (ESCo) of andere financieringsconstructies de mogelijkheden voor investeringen in energiemaatregelen bij maatschappelijk vastgoed vergroot kunnen worden.

Actie/doel:

- In 2018 hebben alle sportverenigingen in Ouder-Amstel hun gebouwen verduurzaamd.
- In 2018 liggen er zonnepanelen op het dak van de OBS Jan Hekmanschool.
- Plaatsing van zonnepanelen wordt meegenomen in verbouw/nieuwbouwplannen van de Amstelschool en Het Kofschip.

6.2.9 Zonneweides in buitengebied

Wanneer plaatsing van zonnepanelen op daken of in combinatie met andere functies (zoals parkeerplaatsen en (voormalige) stortplaatsen, 'wachtlandschappen' voor bijv. toekomstige bouwlocaties, weginfra, etc.), wil de Provincie Noord-Holland initiatieven voor zonneweides in het landelijk gebied onder (strikte) voorwaarden ruimtelijk mogelijk maken.

Aandachtspunten hierbij zijn het waarborgen van de bijzondere beschermingsgebieden en het waarborgen van de ruimtelijke kwaliteit en landschappelijke kenmerken van het landelijk gebied.

In overleg met verschillende partijen zoals het Groengebied Amstelland, De Windvogel, de provincie NH, Rijkswaterstaat en/of marktpartijen, zal onderzoek plaatsvinden naar eventuele plaatsingsmogelijkheden in het buitengebied.

Actie/doel: In 2017 zijn de mogelijkheden voor zonneweides in het buitengebied van Ouder-Amstel in kaart gebracht.

6.3 Maatregelen gericht op Energie & Mobiliteit

6.3.1 Duurzame mobiliteit algemeen

Naast energiebesparing en duurzame energieopwekking in de gebouwde omgeving, staan we ook voor een gezamenlijke uitdaging om op een meer verantwoorde wijze met onze mobiliteit om te gaan. Mobiliteit zorgt voor druk op onze directe leefomgeving en draagt bij aan de CO₂-uitstoot. Duurzame mobiliteit vraagt om een aanpak en herziening van het bestaande mobiliteitssysteem, gebruik maken van technologische veranderingen en een omschakeling overstappen naar nieuwe duurzame vervoersmiddelen. Om hier optimaal scherp op te zijn en blijven, dient duurzaamheid vast onderdeel te zijn van het gemeentelijk verkeer en vervoerbeleid. Daarnaast moet duurzame mobiliteit expliciet worden meegenomen in nieuwbouwplannen (zie §6.5.3).

Strategische Visie Mobiliteit Amsterdamse Regio

Met het oog op de vorming van de Vervoerregio Amsterdam, de nieuwe Omgevingswet en opgaven voor de toekomst, is door de MRA een Strategische Visie Mobiliteit voor de Amsterdamse Regio voor de periode tot 2040 opgesteld. Het aspect duurzaamheid is opgenomen in deze visie in met name de strategie 'Zuiniger, Schoner, Stiller'. Na vaststelling door de Regioraad zal de visie vanaf 2018 de rol van het Regionaal Verkeer- en Vervoersplan als beleidskader voor verkeer en vervoer overnemen.

Actie/doel:

- Duurzaamheid / duurzame mobiliteit wordt als vast onderdeel opgenomen in het gemeentelijk verkeer en vervoerbeleid.
- Duurzame mobiliteit wordt expliciet meegenomen bij de ontwikkeling van nieuwbouwlocaties, zoals De Nieuwe Kern.

6.3.2 Laadpalen voor elektrische voertuigen

In 2012 zijn de MRA-gemeenten gestart met het project MRA-Elektrisch (MRA-E). De daarvoor afgesloten samenwerkingsovereenkomst loopt tot 2020. In 2013 is de samenwerking uitgebreid naar de hele provincie Noord-Holland en Flevoland en in 2014 heeft de provincie Utrecht zich ook aangesloten. Het MRA-E project wordt o.a. gefinancierd vanuit Europese middelen.

Het MRA-E project creëert meerwaarde voor de regiogemeenten en is een geschikte en effectieve vorm om elektrisch vervoer in regionaalverband te stimuleren. Met en voor de regiogemeenten voer het MRA-E Projectbureau concrete projecten uit. Ouder-Amstel heeft zich in dit kader aangemeld voor deelname aan toekomstige experimenten, bijvoorbeeld om de elektrische auto tot spil te maken in een betere afstemming van vraag en aanbod van duurzame energie.

Actie/doel:

- Als deelnemer aan MRA-E neemt Ouder-Amstel (in ieder geval tot einde van samenwerkingsovereenkomst in 2020) deel aan relevante projecten en experimenten, zoals het inzetten van de elektrische auto als spil in de betere afstemming van vraag en aanbod van duurzame energie;
- De komende vier jaar worden in Ouder-Amstel per jaar 10 laadpalen bijgeplaatst.

6.3.3 Verduurzaming gemeentelijk wagenpark

Enige jaren geleden is een scan uitgevoerd van het gemeentelijk wagenpark waarbij gekeken is naar de mogelijkheden van vervanging van dieselveertuigen door voertuigen met alternatieve aandrijving/brandstoffen (elektrisch/groen gas). Op basis van deze scan is bepaald dat in geval van aanschaf of vervanging van voertuigen, uitdrukkelijk onderzoek moet plaatsvinden naar alternatieven voor diesel. Dit geldt bijvoorbeeld voor de aanschaf van elektrische voertuigen voor de toezichthouders handhaving orde openbare ruimte en betaald parkeren.

In het verleden hebben de chauffeurs van de buitendienst een rijstijltraining 'Het Nieuwe Rijden' ondergaan. Dit zorgt niet alleen voor een zuinigere rijstijl, maar ook de levensduur van de voertuigen wordt verlengd en het aantal schades wordt teruggebracht. Ten aanzien van de vrachtwagenchauffeurs geldt eenmaal per 5 jaar een nascholingsverplichting. Het verdient aanbeveling een dergelijke rijstijltraining periodiek (iedere vijf jaar) aan te bieden aan alle chauffeurs.

Actie/doel:

- Bij aanschaf of vervanging van voertuigen voor het gemeentelijk wagenpark wordt (daar waar mogelijk in verband met functie en gebruik) gekozen voor elektrische voertuigen of voertuigen op groen gas.
- Alle chauffeurs die gebruik maken van het gemeentelijk wagenpark volgen een rijstijltraining 'Het Nieuwe Rijden'. In het kader van de POP-gesprekken worden daar afspraken over gemaakt.

6.4 Maatregelen gericht op Circulaire Economie

6.4.1 Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Meerdere ministeries, provincies, waterschappen en gemeenten hebben in december 2016, door ondertekening van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2016-2020, nieuwe afspraken gemaakt over maatschappelijk verantwoord inkopen. In dit nieuwe manifest zijn ambities vastgelegd die verder gaan dan de minimumeisen. Op basis van eigen ambities bepaalt iedere organisatie daarbij zelf zijn doelstellingen. Dat gebeurt via een plan van aanpak dat binnen zes maanden na ondertekening moet zijn opgesteld.

Het kabinet wil via het Manifest een concrete bijdrage leveren aan de realisatie van verschillende beleidsdoelen, zoals het:

- tegengaan van klimaatverandering, door klimaatmitigatie en met aandacht voor klimaatadaptatie;
- realiseren van een circulaire economie;
- verminderen van de milieudruk;
- beschermen en duurzaam benutten van natuurlijk kapitaal;
- verduurzamen van de bedrijfsvoering van overheden;
- verduurzamen van product- en marktketens;
- stimuleren van hernieuwbare energieopwekking en energie-efficiëntie;
- toepassing van biobased grondstoffen en materialen;
- stimuleren van innovatie, waarbij de overheid als lead customer optreedt;
- tegengaan van mensenrechtenschendingen, betalen van een leefbaar loon en het verbeteren van arbeidsomstandigheden in de wereldwijde waardeketens;
- Social return.

Onze beleidsambitie is in 2017 het Manifest Verantwoord MVI 2016-2020 Inkopen eveneens te ondertekenen en in samenwerking met Diemen, Uithoorn en Stichting Rijk ons aan te melden als kopgroepgemeenten die bezig gaan met het gezamenlijk ontwikkelen van beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord inkopen (duurzaam en circulair). Op 19 januari 2017 is ambtelijk afgesproken dat de gemeente Diemen als trekker gaat fungeren voor duurzaam inkopen in Duo+. De inkoopfunctie wordt deels verplaatst naar de Shared Service Organisatie (SSO) van Duo+.

Actie/doel:

- In 2017 ondertekent gemeente Ouder-Amstel het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en wordt het gemeentelijk Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen uitgewerkt.

6.4.2 Circulaire waterketen

Vanuit het (regionale) Bestuursoverleg Water (BOWA) zijn onlangs de werkgroepen Klimaatadaptatie en Duurzaamheid opgezet. Vanuit het BOWA en deze werkgroepen wordt gewerkt aan een circulaire waterketen. De komende jaren worden de ambities en plannen verder uitgewerkt.

Actie/doel: In 2017 en verder worden de ambities en plannen vanuit de BOWA-werkgroepen Klimaatadaptatie en Duurzaamheid verder uitgewerkt.

6.4.3 Van afvalbeleid naar grondstoffenbeleid

Om de gestelde ambitie op huishoudelijk afval (75% bronscheiding en maximaal 100 kg afval per inwoner per jaar in de periode van 2020 tot 2025) te realiseren, heeft de Raad in april besloten om de volgende maatregelen verder uit te werken:

- omgekeerde inzameling voor de fracties GFT en papier;
- tuingroendepots voor inzameling van fijn en grof tuinafval;
- uitbreiding milieudepots wat betreft verruiming openingstijden en aantal afvalstromen;
- 4x per jaar gratis grof afval inzamelen en laten scheiden op het depot;
- faciliteren bewonersinitiatief voor het gebruik van compostbakken;
- communicatie/gedragsverandering in relatie tot de gekozen maatregelen;
- handhaving in relatie tot de gekozen maatregelen.

Daarnaast worden de bestaande systemen voor de fracties papier, textiel en PMD verder geoptimaliseerd en wordt (vanuit het oogpunt 'goede voorbeeld geven') het scheiden van de afvalstromen binnen de gemeentelijke gebouwen, met name in het gemeentehuis, geoptimaliseerd.

Actie/doel:

- In 2017 wordt het beleid 'Van Afval naar Grondstoffen' aangescherpt (inclusief optimalisatie van de bestaande systemen) en volgt een communicatiecampagne.
- In 2017/2018 wordt het scheiden van afvalstromen binnen de gemeentelijke gebouwen (met name het gemeentehuis) geoptimaliseerd.

6.5 Overkoepelende / overige maatregelen

6.5.1 Inzicht en monitoring

Om (beter) inzicht te krijgen in de mogelijke verduurzamingsmaatregelen in Ouder-Amstel (inclusief bijbehorende bespaar-/opwekeffecten), is nader onderzoek nodig. Op basis daarvan kunnen de energieambities nader uitgewerkt en vormgegeven worden.

Om de vorderingen op de gestelde ambities en onderliggende acties goed te kunnen volgen, is een eenduidig monitoringssysteem dat alle partijen gebruiken en vullen met data wenselijk. Binnen de AM-gemeenten is voornamelijk afgesproken om lokale data, voor zover beschikbaar, zoveel mogelijk in te voeren in het monitoringssysteem Enervisa. Met

dit programma kunnen de effecten van de verschillende projecten maatregelen worden bijgehouden.

Actie:

- In 2017 vindt nader onderzoek plaats naar de mogelijke verduurzamingsmaatregelen in de gemeenten, op basis waarvan de energieambities nader uitgewerkt en vormgegeven kunnen worden.
- (Jaarlijkse) monitoring van vorderingen op gestelde ambities en onderliggende acties via een eenduidig monitoringsysteem.

6.5.2 Duurzaamheid als vast onderdeel van het gemeentelijk beleid.

Duurzaamheid heeft raakvlakken en doorkruist vele gemeentelijke beleidsvelden en afdelingen (niet alleen op de thema's Energie en Circulaire Economie). In meerdere of mindere mate wordt op verschillende vlakken van het gemeentelijk beleid al (ad hoc) invulling gegeven aan duurzaamheid.

Om goed te werken aan een duurzame samenleving is structurele verankering van duurzaamheid in de diverse beleidsdocumenten en plannen van belang. Door een *Duurzaamheidsparagraaf* toe te voegen aan alle gemeentelijke beleidsdocumenten en -plannen, wordt duurzaamheid een vast onderdeel van het bestuurlijk besluitvormingsproces, op alle (relevante) beleidsvelden.

Actie: Met ingang van 2017 is een Duurzaamheidsparagraaf vast onderdeel van alle gemeentelijke beleidsdocumenten en plannen.

6.5.3 Natuur- en milieueducatie

In samenwerking met de scholen en BSO's worden diverse lessen en leskisten in het kader van Natuur- en Milieueducatie aangeboden via het NME-centrum Amstelveen. Dit gebeurde voorheen via de AM-milieusamenwerking en nu via een aparte DVO. In het educatief aanbod is extra aandacht voor de thema's duurzaamheid, energie(besparing) en techniek.

Actie/doel: Bevordering van beleving, bewustzijn en gedrag op het gebied van natuur, milieu en duurzaamheid van alle (basisschool)kinderen in Ouder-Amstel middels educatief aanbod op school en/of BSO.

6.5.4 Publieksvoorlichting

Periodiek worden inwoners van Ouder-Amstel via lokale media (gemeentelijke website en Weekblad voor Ouder-Amstel) bewust gemaakt van hun mogelijkheden op het gebied van energiebesparing en duurzaamheid en het tegengaan van verspilling (o.a. de actie 'Koop en Kook Bewust' ter voorkoming van het onnodig weggooien van voedsel en spullen).

In het kader van het beleid van Afval naar Grondstoffen zal in 2017/2018 een specifieke communicatiecampagne plaatsvinden (zie §6.4.5).

Actie/doel: Bevordering bewustzijn en gedrag van inwoners Ouder-Amstel op het gebied van energie, duurzaamheid en tegengaan verspilling middels periodieke aandacht voor deze onderwerpen in de media.

6.5.5 Duurzame nieuwbouwwijken

Bij de ontwikkeling van nieuwbouwwijken in de gemeente Ouder-Amstel, zoals De Nieuwe Kern, wordt maximaal ingezet op duurzaamheid. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- een energie neutrale leefomgeving/woonwijk;
- een duurzame energievoorziening zonder gasaansluiting;
- benutting van duurzame bronnen en opwek (warmte- en koudenet, zonne-energie);
- toekomstbestendige bouw (flexibel en re-/demontabel);
- aansluiten bij innovaties (smart grids/robuust/toekomstbestendig (opslag));
- een robuust watersysteem (grond-, hemel- en afvalwater) met voldoende berging;
- circulair bouwen en inrichten (grondstoffen/hergebruikt/herkomst/afval);
- alleen no-regret maatregelen worden genomen;
- geluidadaptief bouwen;
- aandacht voor luchtkwaliteit;
- duurzame mobiliteit (voorrang langzaam/duurzaam verkeer boven autoverkeer).

Actie/doel: Maximale inzet op duurzaamheid bij de ontwikkeling van nieuwbouwwijken.

6.5.6 Duurzame evenementen

De gemeente Ouder-Amstel streeft naar verduurzaming van evenementen. Binnen het beleidskader voor evenementen en de bijbehorende uitvoeringsregels is het thema duurzaamheid specifiek benoemd.

Organisatoren zijn verantwoordelijk voor het duurzaam uitvoeren van evenementen. De wijze waarop men een evenement duurzaam kan uitvoeren, is afhankelijk van de voorgenomen activiteiten en verschilt daarom per evenement. Het is in beginsel aan de organisator van een evenement hoe en op welke wijze men hier invulling aan geeft. Dit werkt men uit in een duurzaamheidsplan. Bij (kleine) evenementen waarvoor geen apart duurzaamheidsplan nodig is, wordt in het aanvraagformulier informatie gevraagd over de voorgenomen maatregelen. Daarbij moet men beschrijven hoe men inzet op zaken zoals ecologie, mobiliteit en economie.

Actie/doel: Maximale inzet op verduurzaming van evenementen.